

**КИЇВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ АРХІТЕКТУРИ,
БУДІВНИЦТВА ТА УПРАВЛІННЯ**

Циклова комісія «Суспільних дисциплін»

Відділення Будівельне

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора

з навчальної роботи

Тетяна КОСА Тетяна КОСА

«30» 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність: G19 Будівництво та цивільна інженерія

Освітньо-професійна програма: Будівництво та експлуатація будівель та споруд

Освітньо – професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціальна філософія» для здобувачів фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеню фаховий молодший бакалавр.

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво

Спеціальність: G19 Будівництво та цивільна інженерія

Освітньо-професійна програма: Будівництво та експлуатація будівель та споруд

Робочу програму навчальної дисципліни уклали: Власенко Федір Павлович, викладач філософських дисциплін, к. філос. н., доц.

Робочу програму навчальної дисципліни «Соціальна філософія» розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії Суспільних дисциплін

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова циклової комісії

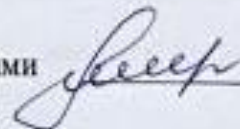

Катерина БАТРАК

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

«28» 08 2025 року

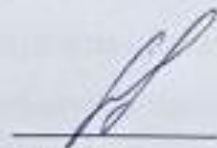

Наталія НЕГУССЕВА

Розглянуто

Методист коледжу

«28» 08 2025 року

Ірина ТИМОШЕНКО

Схвалено методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «28» 08 2025 року

Голова методичної ради

Тетяна КОСА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва навчальної дисципліни	Соціальна філософія
Статус	Обов'язкова компонента освітньо–професійної програми
Форма навчання	денна
Мова викладання	українська
Кількість кредитів ЄКТС/ годин	2/60
Індивідуальне завдання (курсний проект, курсова робота)	не передбачено
Форма контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Соціальна філософія» є оволодіння студентами знаннями про основні засади соціального розвитку, опанування базовими положеннями класичних соціальних теорій, проблематикою співвіднесення інституційних та позаінституційних аспектів соціального життя.

Завдання навчальної дисципліни «Соціальна філософія» полягає у формуванні вміння студентів масштабно, критично мислити і розуміти специфіку, сутність, особливості прояву та закономірності розвитку соціальної реальності, які отримали теоретичне вираження у класичних і сучасних працях представників соціальної філософії.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни формуються **програмні результати навчання відповідно до ОПП:**

РН 2. Оцінювати сучасний стан культурного розвитку держави, розвивати та вдосконалювати інтелектуальний, загальнокультурний, фізичний і духовний рівень. Бути активним суб'єктом професійної та економічної діяльності держави.

Очікувані результати навчання:

Тема 1. Об'єкт і предмет соціальної філософії:

- знати предмет і завдання курсу;
- знати призначення соціальної філософії, її соціокультурну зумовленість;
- знати об'єкт і предмет соціальної філософії;
- аналізувати гуманістичну спрямованість соціальної філософії;
- знати головні методологічні принципи соціальної філософії;
- знати традиційні системи філософування та сучасне розв'язання основного питання соціальної філософії.

Тема 2. Антична філософія: еволюція соціально-філософських ідей:

- знати соціально-політичні передумови виникнення античної філософії;
- розуміти особливості полісної системи та її вплив на формування філософської думки;
- знати основні положення софістів та їхній внесок у розвиток соціальної філософії;
- розуміти основні положення соціально-етичного вчення Сократа;
- знати теорію ідеальної держави Платона та її соціальну структуру;
- аналізувати соціально-політичне вчення Арістотеля;
- порівнювати концепції форм державного устрою Платона та Арістотеля;
- характеризувати еволюцію поглядів на демократію в античній філософії.

Тема 3. Соціально-філософські концепції Середньовіччя та Відродження:

- знати особливості середньовічної соціальної філософії;
- розуміти основні положення концепції "двох градусів" Августина Блаженного;
- знати специфіку гуманістичного світогляду епохи Відродження;
- розуміти сутність політичного реалізму Нікколо Макіавеллі;
- аналізувати соціально-філософські концепції доби Реформації;
- розуміти вплив кальвінізму на формування нової соціальної етики;
- характеризувати трансформацію розуміння співвідношення релігії та держави від Середньовіччя до Відродження.

Тема 4. Соціально-філософські концепції Нового часу:

- знати основні характеристики філософської парадигми епохи Нового часу;
- розуміти сутність теорій природного права та суспільного договору в концепціях Гоббса, Локка та Руссо;
- аналізувати особливості теорії розподілу влади Монтеस्क'є;
- знати основні правові ідеї епохи Просвітництва;
- розуміти концепцію правової держави в філософії Нового часу;
- аналізувати економічні теорії меркантилізму та фізіократів;
- характеризувати еволюцію поглядів на роль держави в економіці;
- розуміти методологічні принципи соціально-філософської думки Нового часу;
- аналізувати трансформацію розуміння співвідношення індивіда, суспільства і держави.

Тема 5. Проблема пошуків сенсу життя: соціальний контекст:

- знати основні підходи до проблеми сенсу життя в різних культурних традиціях;
- розуміти специфіку буддійського та йогічного трактування життєвого призначення;
- аналізувати соціальні аспекти конфуціанського та даоського

розуміння сенсу життя;

- знати особливості античних філософських шкіл щодо питання сенсу життя;
- розуміти відмінності між епікурейським та стоїчним підходами до життя;
- аналізувати трансформацію розуміння сенсу життя в західному суспільстві;
- знати основні положення екзистенціалізму щодо проблеми сенсу життя;
- розуміти специфіку позитивістського та прагматичного підходів;
- характеризувати сучасні трансгуманістичні погляди на сенс життя;
- аналізувати вплив соціально-історичних умов на формування різних концепцій сенсу життя.

Тема 6. Соціальна сфера життя суспільства: соціальний статус та системи стратифікації:

- аналізувати суспільство як самоорганізовану систему;
- знати соціальну структуру суспільства;
- характеризувати соціальні групи, їх різновиди
- знати сутність понять соціальний статус та соціальна мобільність;
- аналізувати історичні типи соціальної стратифікації;
- розуміти специфіку класового підходу до аналізу соціальної нерівності;
- аналізувати проблему соціальної справедливості;
- аналізувати можливі шляхи подолання соціальної нерівності

Тема 7. Політична сфера буття людини:

- знати сутність політичної сфери суспільства та її складових елементів;
- розуміти природу влади як соціально-філософського феномену;
- аналізувати механізми легітимації політичної влади;

- знати основні принципи розподілу влади в демократичному суспільстві;
- розуміти роль політичних інститутів у житті суспільства;
- характеризувати вплив глобалізації на трансформацію політичної сфери;
- знати особливості функціонування системи стримувань і противаг;
- розуміти специфіку політичної комунікації в сучасному світі;
- аналізувати проблеми ефективності державного управління.

Тема 8. Цінності та їх роль у житті особи та суспільства (Аксіологія):

- знати основні положення аксіології як філософського вчення про цінності;
- розуміти роль моралі як ціннісного регулятора суспільних відносин;
- аналізувати взаємозв'язок матеріальних і духовних цінностей;
- знати механізми формування та трансформації ціннісних орієнтацій;
- розуміти вплив глобалізації на зміну ціннісних систем;
- аналізувати співвідношення універсальних та культурно-специфічних цінностей;
- характеризувати ієрархічну природу ціннісних систем;
- знати особливості функціонування моралі в сучасному суспільстві;
- розуміти механізми вирішення ціннісних конфліктів;
- аналізувати роль цінностей у процесах соціальної інтеграції.

Тема 9. Соціальні конфлікти і шляхи їх вирішення (Філософія війни):

- знати основні теоретичні концепції війни та їх філософське обґрунтування;
- розуміти природу та причини виникнення соціальних конфліктів;
- знати основні положення теорії справедливої війни;
- розуміти роль економічних та політичних факторів у виникненні конфліктів;

- аналізувати механізми запобігання та вирішення військових конфліктів;
 - характеризувати міжнародно-правові інструменти врегулювання конфліктів;
 - знати роль міжнародних організацій у підтримці миру;
 - розуміти значення механізмів справедливості в попередженні конфліктів;
 - аналізувати сучасні виклики та обмеження у запобіганні війнам.
- Тема 10. Цивілізаційний аналіз історичного процесу (Філософія історії):
- знати об'єкт і предмет філософії історії, її основні етапи та напрямки;
 - вміти співвідносити філософію історії та історичну науку;
 - знати основні концепції та підходи до розуміння історичного процесу;
 - вміти ставити і розв'язувати питання про початок, спрямованість і кінець всесвітньої історії;
 - розуміти сутність цивілізаційного підходу до аналізу історії;
 - аналізувати проблему циклічності та "кінця історії";
 - знати специфіку взаємодії прогресу і регресу в історичному розвитку;
 - розуміти основні критерії суспільного прогресу;
 - аналізувати проблему свободи історичного вибору;
 - розуміти механізми розвитку та взаємодії цивілізацій;
 - аналізувати сучасні проблеми цивілізаційного розвитку;
 - вміти застосовувати цивілізаційний підхід до аналізу історичних процесів.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Об'єкт і предмет соціальної філософії.

Соціальна філософія як наука про загальні закономірності розвитку суспільства. Місце соціальної філософії в системі філософського знання. Поняття суспільства та його структурні елементи. Методологія соціально-філософського пізнання.

Тема 2. Античні соціально-філософські концепції.

Становлення античної соціальної філософії. Соціально-політичні концепції Платона та Аристотеля. Особливості полісного мислення. Розвиток соціально-філософських ідей в епоху еллінізму.

Тема 3. Соціально-філософські концепції Середньовіччя та Відродження.

Теоцентричний характер середньовічної філософії. Концепція "двох градусів" Августина. Соціально-політичні погляди Фоми Аквінського. Гуманістичне розуміння людини і суспільства в епоху Відродження. Утопічні концепції. Політичний реалізм Макіавеллі.

Тема 4. Соціально-філософські концепції Нового часу.

Теорії природного права та суспільного договору. Концепції держави і права. Економічні теорії. Розвиток уявлень про суспільство та закони його розвитку. Формування класичної соціальної філософії.

Тема 5. Проблема пошуків сенсу життя: соціальний контекст.

Соціально-історичний вимір проблеми сенсу життя. Основні підходи в давньоіндійській та давньокитайській філософії. Античні концепції сенсу життя. Трансформація розуміння сенсу життя в західному суспільстві.

Тема 6. Соціальна сфера життя суспільства.

Соціальний статус та соціальна мобільність. Системи соціальної стратифікації. Філософські концепції соціальної нерівності. Проблема соціальної справедливості та шляхи подолання нерівності.

Тема 7. Політична сфера буття людини.

Сутність політичної сфери суспільства. Влада як соціально-філософський феномен. Проблема легітимності влади. Принцип розподілу влади в організації політичного життя суспільства.

Тема 8. Цінності та їх роль у житті особи та суспільства.

Аксіологія як філософське вчення про цінності. Мораль як ціннісний регулятор суспільних відносин. Соціокультурна динаміка ціннісних орієнтацій. Ієрархія цінностей у соціальному вимірі.

Тема 9. Соціальні конфлікти і шляхи їх вирішення.

Концепції війни та їх філософське обґрунтування. Причини виникнення військових конфліктів. Теорія справедливої війни. Механізми запобігання та вирішення конфліктів.

Тема 10. Цивілізаційний аналіз історичного процесу.

Філософія історії та проблема цивілізації. Циклічність історії та проблема її завершення. Діалектика прогресу та регресу в історії. Некласичні концепції цивілізаційного розвитку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Денна форма навчання

№ заняття	Назви тем	Кількість годин						Рекомендовані джерела інформації	
		Денна форма навчання							
		усього	у тому числі						
			лекції	практичні	лабораторні	семінарські	самостійна робота		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	
1 рік навчання, II семестр									
	Тема 1: Об'єкт і предмет соціальної філософії.	4	2	-	-	-	2		
1.	1.1 Соціальна філософія як галузь філософського знання 1.2 Специфіка філософського пізнання соціуму 1.3 Філософські концепції розуміння суспільства	4	2	-	-	-	2	О 7 с. 10-22; О 9 с. 8-15	
	Тема 2: Антична філософія: еволюція соціально-філософських ідей	5	1	-	-	2	2		
2.-3.	2.1 Соціально-політичні передумови виникнення античної філософії. 2.2 Становлення соціальної філософії у Стародавній Греції. 2.3 Соціально-політичні концепції Платона та Аристотеля.	5	1	-	-	2	2	О 9 с. 97-118	
	Тема 3: Соціально-філософські концепції середньовіччя та відродження	5	1	-	-	2	2		

4.	3.1 Особливості середньовічної соціальної філософії 3.2 Основні соціально-філософські ідеї 3.3 Середньовіччя 3.3 Утопічні та реалістичні концепції суспільного устрою епохи Відродження 3.4 Соціально-філософські концепції доби Реформації	5	1	-	-	2	2	О 9 с. 118-145
	Тема 4: Соціально-філософські концепції Нового часу	6	2	-	-	2	2	
5.-6.	4.1 Вступ: характеристика епохи Нового часу 4.2 Теорія природного права та суспільного договору 4.3 Філософія держави і права 4.4 Економічні теорії Нового часу	6	2	-	-	2	2	О 9 с. 165-200
	Тема 5: Проблема пошуків сенсу життя: соціальний контекст	8	2	-	-	2	4	
7.-8.	5.1 Соціальні аспекти сенсу життя в давньоіндійській філософії 5.2 Осмислення життєвого призначення в філософії Давнього Китаю 5.3 Сенс життя в античній філософії: соціальний контекст полісу 5.4 Трансформація розуміння сенсу життя в західному суспільстві: від індустріальної до постмодерної доби	8	2	-	-	2	4	О 7 с. 209-221; О 9 с. 358-378
	Тема 6: Соціальна сфера життя суспільства: соціальний статус та системи стратифікації	8	2	-	-	2	4	
9.-10	6.1 Соціальний статус - соціальної структури суспільства. Соціальна мобільність. 6.2 Соціальна стратифікація: сутність, історичні типи, критерії. 6.3 Філософські концепції соціальної нерівності. 6.4 Соціальна справедливість: філософські	6	2	-	-	2	4	О 7 с. 22-70, 88-118; О 9 с. 378-402

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

1. Світогляд та його історичні типи.
2. Об'єкт, предмет, функції філософії.
3. Специфіка соціальної філософії (об'єкт соціальної філософії та її предмет).
4. Зародження соціально-філософських уявлень у стародавніх цивілізаціях Сходу.
5. Соціально-філософські ідеї епохи античності.
6. Соціально-філософські погляди мислителів Середньовіччя та епохи Відродження.
7. Розвиток соціально-філософських учень Нового часу (XVII – перша половина XIX ст.).
8. Соціально-філософська думка Новітнього часу (друга половина XIX – початок XXI ст.).
9. Становлення й розвиток соціально-філософської думки в Україні.
10. Основні поняття соціальної філософії: загальна характеристика.
11. Зміст поняття «соціальне».
12. Соціальне буття.
13. Діяльність.
14. Соціальний простір і соціальний час.
15. Феномен людини.
16. Що таке суспільство?
17. Сутність влади.
18. Соціальний розвиток: сутність і зміст поняття.
19. Інтереси та потреби.
20. Суб'єкти соціального розвитку.
21. Специфіка філософії історії: об'єкт та предмет дослідження.
22. Висхідні поняття філософського осмислення історії: «історичне буття».

«історичний простір», «історичний час».

23. Історичний процес: поняття й загальна характеристика.
24. Взаємозв'язок об'єктивного й суб'єктивного в історичному процесі.
25. Взаємозв'язок форми й змісту, явища та сутності в історичному процесі.
26. Історична необхідність та історична випадковість.
27. Історичний закон та історична закономірність.
28. Взаємозв'язок минулого, сьогодення й майбутнього в історичному процесі.
29. Проблема суспільного прогресу.
30. Загальне й особливе в соціальному пізнанні.
31. Інтегруючий принцип соціального пізнання.
32. Методи соціального пізнання.
33. Поняття, властивості, функції, структура свідомості людини.
34. Сутність і структура суспільної свідомості.
35. Основні форми суспільної свідомості: загальна характеристика.
36. Політичне буття як різновид соціального буття.
37. Політична свідомість як відображення політичного буття й основна форма суспільної свідомості.
38. Моральна свідомість як основна форма суспільної свідомості.
39. Релігійна свідомість як основна форма суспільної свідомості.
40. Правосвідомість як основна форма суспільної свідомості.
41. Наукова свідомість як основна форма суспільної свідомості.
42. Філософська свідомість як основна форма суспільної свідомості.
43. Феномен соціального управління.
44. Теорія й ідеологія державотворення як фактори оптимізації соціального управління.
45. Підвищення рівня відповідальності владних структур як критерій ефективності соціального управління в Україні.

6. ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Технології навчання:

- лекція, пояснення та ілюстрація ключових соціально-філософських концепцій;
- дискусія та проблемне обговорення (сенс життя, цінності, справедливість, війна і мир);
- аналіз першоджерел (уривки текстів Платона, Арістотеля, Августина, Руссо, Макіавеллі, Канта);
- порівняльний аналіз різних філософських підходів;
- самостійна робота: підготовка есе, тестових завдань, презентацій.

Методи оцінювання:

- усне опитування: перевірка розуміння основних категорій («суспільство», «стратифікація», «легітимність влади», «цінності», «конфлікт»);
- письмові роботи: есе та аналітичні завдання на теми («Сенс життя у стоїків і сучасних трансгуманістів», «Проблема справедливості у Платона та Ролза»);
- колоквіум: комплексна перевірка знань за блоками («Античність», «Середньовіччя та Відродження», «Новий час», «Аксіологія», «Філософія історії»);
- презентації та проекти – представлення результатів аналізу конкретних соціально-філософських проблем (наприклад, «Цінності в умовах глобалізації», «Соціальна нерівність і шляхи її подолання»);
- тестування: перевірка базових знань термінології та ключових концепцій;
- залік.

7. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1. Шкала оцінювання результатів навчання за національною системою:

Національна шкала	Теоретична підготовка	Практичні уміння та навички
«Відмінно»	Студент глибоко і системно знає основні соціально-філософські концепції від античності до сучасності; вільно пояснює категорії «суспільство», «влада», «цінності», «конфлікт», «історичний процес»; розуміє методологію соціальної філософії, здатний порівнювати концепції Платона, Арістотеля, Августина, Макіавеллі, Гоббса, Локка, Руссо, мислителів Нового часу, класичної та сучасної філософії. Відповіді логічні, глибокі, демонструють уміння робити узагальнення	Вміє самостійно аналізувати соціальні й політичні процеси, застосовувати філософські підходи до оцінки сучасних явищ (демократія, глобалізація, соціальна нерівність, цінності, війна і мир). Аргументовано відстоює власну позицію, вміє порівнювати різні теорії, робити критичні висновки. Виконання завдань відзначається точністю, самостійністю, креативністю
«Добре»	Студент знає основні положення курсу, може пояснити головні поняття (соціальна структура, стратифікація, легітимність влади, сенс життя, цивілізаційний розвиток), орієнтується у ключових етапах розвитку соціальної філософії. Проте аналіз і висновки менш глибокі, окремі автори чи концепції плутаються	Виконує завдання в цілому правильно, уміє застосовувати філософські категорії, але робить окремі неточності, не завжди наводить аргументовані приклади. У дискусіях висловлює думку, проте не завжди переконливо
«Задовільно»	Студент має загальне уявлення про курс, відтворює базові факти (назви шкіл, імена філософів, окремі визначення), але не вміє показати зв'язки між концепціями та їх сучасне	Виконує завдання за зразком або з допомогою викладача, відповіді поверхові, приклади випадкові. Аналіз обмежується переказом, власна позиція не аргументована

	значення	
«Незадовільно»	Студент не орієнтується у змісті курсу, не може пояснити навіть базових понять («суспільство», «влада», «цінності»), відповіді фрагментарні	Не здатний виконати навіть прості завдання, не демонструє навичок аналізу чи аргументації

7.2. Шкала оцінювання результатів навчання за системою ЄКТС:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Студент вільно орієнтується у змісті соціальної філософії, демонструє глибокі знання ключових концепцій (від античності до сучасності), здатний порівнювати підходи різних мислителів, аналізувати проблеми сенсу життя, влади, цінностей, конфліктів, історичного розвитку. Уміє застосовувати філософські ідеї для осмислення сучасних соціальних процесів, аргументовано формує власні висновки
82-89	добре	B	Студент упевнено знає матеріал курсу, розуміє основні поняття («суспільство», «стратифікація», «легітимність влади», «аксіологія», «цивілізаційний підхід»), уміє пояснити й навести приклади. Аргументація достатньо переконлива, проте трапляються незначні помилки чи неповнота аналізу
74-81		C	Студент відтворює головні ідеї курсу, знає ключові етапи розвитку соціальної філософії, здатний навести приклади, але

			аналіз поверховий. Порівняння концепцій і власні висновки обмежені, аргументація частково слабка
64-73	задовільно	D	Студент має загальні знання: пам'ятає окремі факти й імена (Платон, Арістотель, Августин, Гоббс, Локк тощо), розуміє базові поняття, проте не завжди може їх пояснити чи пов'язати з сучасними проблемами
60-63		E	Мінімальний рівень: студент знає лише окремі визначення й факти, але не вміє їх застосувати для аналізу. Відповіді фрагментарні, поверхові
35-59	незадовільно	FX	Студент має вкрай обмежені знання з курсу, не розуміє основних категорій («суспільство», «влада», «цінності», «конфлікт»), робить суттєві помилки, проте може повторно складати залік
1-34		F	Студент не засвоїв зміст дисципліни, відповіді хаотичні або відсутні, повторне вивчення є обов'язковим

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ:

Основні джерела інформації

1. Андрущенко В. Історія соціальної філософії. К.: Тандем, 2000.
2. Андрущенко В.П., Михальченко М.І. Сучасна соціальна філософія: Курс лекцій. 2-ге вид., випр. й доп. К.: Генеза, 2013.
3. Бичко І.В., Бойченко І.В., Бойченко М.І. Філософія: Курс лекцій: Навч. посібник для студ. вузів. К.: Либідь, 2001.
4. Бойченко І.В. Філософія історії: Підручник для студ. вищ. навч. закладів. К.: Знання, 2000.
5. Князєв В.М. Філософія Короткий курс / Міжрегіональна академія управління персоналом. 2-ге вид. К., 1997.
6. Політологія: теорія та історія політичної науки: Підручник / П.П. Шляхтун. К.: Либідь, 2002.
7. Соціальна філософія: навч. посіб. / за ред. В.О. Ананьїна; В.О. Ананьїн, В.В. Горлинський, О.О. Пучков, О.В. Уваркіна. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2021.
8. Соціальна філософія: навч. посіб. / Таран В.О., Зотов В.М., Резанова Н.О. Київ: Центр учбової літератури, 2009.
9. Соціальна філософія. Історія, теорія, методологія: Підручник / [Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І.] 4-те вид., випр. та доп. К.: Юрінком Інтер, 2016.
10. Філософія: навч. посіб. / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; за ред. І.Ф. Надольного. 8-ме вид., стер. К.: Вікар, 2011.
11. Філософія: підручник / Л.В. Губерський [та ін.]; ред. Л.В. Губерський; худож. О.Д. Кононученко. Харків: Фоліо, 2018.
12. Філософія: Навчальний посібник / За ред. І.Ф. Надольного. 7-ме вид., стер. К.: Вікар, 2008.
13. Філософія: Підручник / За заг. ред. М.І. Горлача, В.Г. Кременя, В.К. Рибалка. Харків: Консум, 2000.

14. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В.І. Шинкарук. К.: Абрис, 2002.

Допоміжні джерела інформації:

1. Аксіологія: навч. посібник / М.П. Тофтул. Київ: Академія, 2020.
2. Арон Р. Мир і війна між націями. К.: Юніверс, 2000.
3. Базалук О.А. Філософія війни та миру // Гуманітарний вісник ЗДІА. № 66, 2016. С.239-250.
4. Вільчинський Ю.М. Філософія історії: теорія взаємопроникнення часу і вічності: [лекції]. Київ: Поліграфкнига, 2009.
5. Коваліско Н.В. Основи соціальної стратифікації: навчальний посібник. Львів: "Магнолія 2006", 2009.
6. Козаков В.М. Аксіологія державного управління: підручник. Київ: НАДУ, 2010.
7. Макеев С.О. Соціальні інститути в сучасних суспільствах // Соціологія: навчальний посібник / За ред. С.О. Макеева. К.: Знання, 2008. С. 133-152.
8. Основи демократії: Навчальний посібник / За заг. ред. А. Колодій. К.: Ай Бі, 2002.
9. Парахонський Б.О., Яворська Г.М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл: монографія. К.: НІСД, 2019.
10. Соціальна філософія: Короткий Енциклопедичний Словник. Київ-Харків: Рубікон, 1997.
11. Сучасна зарубіжна соціальна філософія: Хрестоматія / Міжнародний фонд "Відродження" / Віталій Лях (упоряд.). К.: Либідь, 1996.
12. Сучасна зарубіжна філософія. Течії і напрями: Хрестоматія / С.Л. Удовік (ред.), В.В. Лях (упоряд.), В.С. Пазенок (упоряд.). К.: Ваклер, 1996.
13. Філософський словник соціальних термінів. Х.: Корвін, 2002.
14. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посібник; за ред. акад. НАН України Л. В. Губерського. К.: Знання, 2012.

Інформаційні ресурси:

1. Stanford Encyclopedia of Philosophy. Інтернет-енциклопедія з філософії, яка має вільний доступ та підтримується Стенфордським університетом. URL: <https://plato.stanford.edu/index.html>
2. Філософські обрії. Журнал публікує оригінальні наукові роботи в контексті актуальних проблем філософії та пов'язаних із нею галузей філософських наук. URL: <https://philosobr.pnpu.edu.ua/?form=MG0AV3>
3. Multiversum. Філософський альманах. Науковий журнал. Тематика охоплює сучасні філософські дослідження, соціальну філософію, культурологію, історію філософії та суміжні дисципліни. URL: <https://multiversum.com.ua/index.php/journal/focus-and-Scope>

9.ЗМІНИ ТА ДОПОВНЕННЯ

Навчальний рік	Зміст внесених змін та доповнень	Номер протоколу засідання циклової комісії	Підпис голови циклової комісії